

Reünie van oud-pensionaires Oerle.

“Ik gruwel nog van die smerige stampotten”

Door Ad Adriaans.

Vijftig jaar geleden zat Mieke Bijnen uit Bergeijk in Oerle op kostschool bij de Zusters van de Liefde. Een mooi moment vond zij, om een reünie te organiseren. Eind oktober 2004 vond de bijeenkomst in de Dorpsheerberg te Zandoerle plaats waarop veel oud-pensionaires zich enorm verheugden. Toch liet een aantal van hen verstek gaan. Zij bewaarden zulke slechte herinneringen aan die tijd dat ze er niets meer mee te maken willen hebben.

Dierbare ouders,

Het is ons aangenaam u zo spoedig mogelijk te melden dat wij goed in Oerle zijn aangekomen. Wij hebben dezen nacht al goed geslapen en schrijf u deze kaart in de zesde klas en Ali in de vierde. Na u de hartelijke groeten van de Eerw. Moeder en van de zusters gedaan te hebben blijf ik uw liefhebbende kind. Cato en Ali.

Een kaart met deze tekst stuurden de zusjes Cato en Ali Houtman in 1928 na aankomst op het pensionaat Onze Lieve Vrouw van Lourdes in Oerle naar hun ouders in Den Haag.

In 1854 hebben de Zusters van de Liefde van Tilburg zich in Oerle aan de Oude Kerkstraat gevestigd. Binnen enkele jaren startten ze een meisjesschool waarop samen met enkele onderwijzeressen les gegeven werd.

De school was in eerste instantie opgezet voor de meisjes uit Oerle, maar om het bestaansrecht te verzekeren werd het gebouw rond 1865 uitgebreid met een pensionaat.

“Er werd op deze school goed les gegeven, maar wel streng”, zegt Marianne Schijvens uit Westelbeers. “Ondanks dat we weinig lol konden maken was de sfeer tussen de klasgenoten onderling goed.” Vijftig jaar geleden was er geen of nauwelijks voortgezet onderwijs in de dorpen. Het was toen vrij gebruikelijk dat een meisje naar kostschool werd gestuurd, vooral zakenmensen kozen om praktische redenen hiervoor. “Bij ons in Valkenswaard was toen geen ULO”, zegt Marie-Louise van Hoof, “en mijn vader vond de grote stad te onveilig voor mij, daarom moest ik naar het pensionaat in Oerle. Ik ben er van mijn elfde tot zestiende jaar geweest en heb het als een rottijd ervaren. Veel meisjes kregen last van heimwee, maar daar werd door de zusters geen aandacht aan geschonken. Je mocht maar één keer per maand naar huis, tenminste als je braaf was geweest. Iedere ochtend werden we om 06.00 uur gewekt door een non. Zij klapte dan in de handen en sprak de woorden: ‘Geloof zij Jezus Christus’ waarop wij moesten antwoorden met: ‘In alle eeuwigheid, amen’. Iedere dag moesten we om 07.00 uur in de kapel de mis bijwonen. Een hoofddekseel was verplicht. Op zondag werden we om 10.00 uur ook nog in de Hoogmis verwacht, en om 15.00 uur moesten we naar het lof.”

“Mijn zus Tilly kon het strenge regime in Oerle niet aan”, zegt Corry Schrier uit Leiderdorp die in 1955 in het pensionaat kwam. “Op een zondagmiddag is zij te voet naar Eindhoven gelopen en heeft daar de trein naar huis genomen. De regels waren: weglopen is wegwezen, dus die kwam niet meer terug.

Later is zij naar een pensionaat in Aarle-Rixtel gegaan waar de regels soepeler waren. Zelf heb ik vijf verschrikkelijk saaie jaren in Oerle doorgemaakt.

Het was er ongezellig, er werd niet gelachen, het eten was slecht en er heerste een strenge discipline in de hiërarchische kloostergemeenschap. Het waren de Zusters van de Liefde, maar ik vond ze liefdeloos. De Eerwaarde Moeder was een kille afstandelijke vrouw met een wit gezicht. Haar blik kon dodelijk zijn als je wat gedaan had. Veel kans om straf te krijgen had je trouwens niet. Er stonden altijd nonnen op strategische punten om de boel in de gaten te houden.”

Kleding.

“We droegen altijd hooggesloten kleding met lange mouwen”, weet Fien Heeren uit Diessen nog. “In de zomer een witte blouse, en in de winter een zwarte met een wit kraagje. Daaronder een zwarte plooirok en lange kousen. Als je in bed lag werd vaak gecontroleerd of je handen wel boven de dekens waren. Ik slaap nog vaak zo.”

De eerste man op de meisjesschool was de gymleraar. “Dat was een sensatie voor ons”, zegt Marie-Louise van Hoof. “Hij was net afgestudeerd en kwam altijd op de motor. Tijdens de gymles hadden we een trainingsbroek onder de rok met elastiek om de pijpen. Er zat altijd een non op de bank tijdens de les om te kijken wat de gymleraar met de meisjes deed.”

Eten.

's Middags om 12.00 uur werd er warm gegeten. Corry Schrier: "Als je om wat minder vroeg omdat je er niet van hield, werd daarmee geen rekening gehouden. Zuster Theodoor schepte gewoon door. Als je je bord niet leeg at, kreeg je het om 16.00 uur koud weer voor je neus gezet, en desnoods 's avonds en de volgende dag nog een keer. Daar waren de zusters meedogenloos in. Gemiddeld drie keer per week kregen we stampot. Het waren echt smerige stampotten. Na mijn schoolperiode heb ik nooit meer stampot gegeten, nu nog gruwel ik ervan." "We hebben er zeker leren eten", vult Fien Heeren aan. "Ook als er plotseling een slakje uit je bloemkool tevoorschijn komt, of als je meer zand dan andijvie hebt. Bij vrijwel elke warme maaltijd zat een stukje worst van zo'n drie centimeter. Mijn eigen kinderen hebben thuis nooit verse worst leren eten." Om 16.00 uur en om 18.00 uur werd er brood gegeten. Je kreeg vier sneeën of drie sneeën en een korst. Om de korst werd gevochten, want die was dikker dan een snee brood.

Slapen.

De eerste jaren sliepen de meisjes in een chambrette. Een rij schotten met een gordijn ervoor, en van boven open. De vuile was moest buiten de chambrette gelegd worden. Als je in het laatste jaar zat kreeg je een eigen kamertje met wastafel. "Voor het slapen gaan hadden we dikwijls behoefte om nog een praatje te maken", zegt Marianne Schijvens. "Maar er was strenge controle. Wanneer de zusters ontdekten dat er ergens een deur open of dicht ging en er twee meisjes op een kamer waren dan moest je opschrijven wat je gedaan had. Waarom toch die argwaan? Eén keer per week mochten we volgens een bepaald rooster in bad. De laatste had meestal koud water. Later kwamen er ook douches. Ook het douchen werd nauwlettend in de gaten gehouden, het gordijntje werd regelmatig door een zuster opengeschoven."

Marie-Louise van Hoof weet nog dat een meisje verkering had met een jongen uit het dorp. "Als hij 's avonds naar de voetbaltraining ging, kwam hij langs het pensionaat. Ze zwaaiden dan naar elkaar. Toen een non dat op een keer ontdekte kreeg het meisje een andere slaapkamer van waaruit ze haar geliefde niet meer kon zien."

Op zondag kregen de meisjes snoep. Iedereen mocht voor een hele maand snoep meebrengen. Dat werd door de zusters verzameld en op zondag uitgedeeld aan de meisjes. Verder kregen ze op zondag beleefdheidslessen en les in tafel-etiquette. Woensdagmiddag waren de meisjes vrij. Soms moesten ze ook kousen stoppen en het resultaat laten zien aan een zuster. Wandelen mocht ook, maar wel altijd met drieën. In de vierde klas mocht je wel eens zonder begeleiding weg. Het was een feest als je op zaterdagmiddag één uur het dorp in mocht. Veel kans om contact te maken met de Oerlese jongens was er echter niet. Ook corresponderen met vriendjes was er niet bij, brieven werden gecensureerd. Slimme meiden schreven brieven naar vriendjes die een meisjesnaam kregen.

Leuke herinneringen.

"Een leuke herinnering voor mij was de viering van het eeuwfeest", zegt Marianne Schijvens. "Er werd door de leerlingen van de school een revue opgevoerd. De kostuums waren door de zusters zelf gemaakt. Het was een prachtige voorstelling. Ook werden er regelmatig films gedraaid en er werd dansles gegeven. Meisjes dansten dan met meisjes en er mocht tijdens het dansen niet gepraat worden. In onze vrije tijd mochten we op het schoolplein rolschaatsen en volleyballen."

Wat hebben de meisjes van hun kostschooltijd geleerd? "Nu ik terugkijk op die periode heeft het me zelfstandig denkend, overlevend en volwassen gemaakt", stelt Corry Schrier vast.

Fien Heeren heeft een andere mening: "uiteindelijk heb je dan toch het MULO-diploma op zak, en mag je de grote wereld in, waar je niets van begrijpt", besluit zij.

Eind zestiger jaren keerden de Zusters van de Liefde weer terug naar Tilburg. Na enkele jaren leegstand brak er in 1971 een brand uit in de kapel. Een jaar later werd alles, op de meisjesschool na, afgebroken. Na enkele verbouwingen is de school inmiddels al weer jaren in gebruik als basisschool.

